

A Lipótváros története

Múltja, félmúltja, jelene és folyamatos jövője, az összes hajtogatásokban, tárgyas ragozás

Ósidők

A mai Lipótváros helyén egészen a XIX. század közepéig Várad Antal terület el, aki innen írta „Egy régi színész vallomásai” című humoros cikkeit a „Pesti Hírlap” c. egykorú lapba, mely cikkekben a kondella vagy Ronda Ella és a Német-színházról tárgyaz. Ezeken kívül semmiféle más nyom nem maradt fel ebből a korból, néhány héber nyelvű okiraton kívül, amelyeket azonban Lipótváros lakói: „Én, kérem, ezt nem tudom elolvasni” felírással egytől egyig visszaküldték az érdeklődő történelmi társulatnak.

Honfoglalás

A múlt század második felében foglalta el Lipótvárost Árpád (Adler) Lipót, ajándékol fehér lovat küldve Szvatopluknak, a Lipótvárosi Bank vezérigazgatójának, amiért cserébe földet, vizet és pausálét kért. Később azután kijelentette, hogy a föld és víz alatt ő részvényeket és a pausálé alatt is részvényeket gondolt, és kibuktatta Szvatoplukot az igazgatóságából. Állítólag Szvatopluk még így is jó üzletet csinált a fehér lóval.

Őslakók

A Lipótváros őslakói a keresztes háborúk idején özönlöttek át a szomszédos Erzsébetvárosból, és rövidesen megtelepedtek az Ulits egykorú kőasztala mellett. Szokásaikról kevés adat maradt fenn: zsúrjaikat a mai Börzepalota helyén tartották, nyereg alatt puhított szendvicst és kancateát szolgálva fel a párdúc- és medvebőr szmokingos (Lechner) Leventéknek. Tea után bélák (Bloch) régi magyar dalokat pengettek a „Kol Nidreh” és „Manis Tanu” ciklusból, azután rendesen egy (Teichner) Táltos vagy Utáltos nevű fiatalember jóslatokat mondott a távollévő jóbarátom kitaposott beleiből. Írni nem tudtak (de mégis írtak). Harcmódoruk igen szeszélyes volt: elleneket „hujvé, hujvé”, egymást pedig „ich geb”, „ich nehm” kiáltással rohanták meg: néha hátrálást színleltek, pedig igazán hátráltak. Főfoglalkozásuk a poloskatenyésztés és hírlapírás volt. Hegedőseik, igriceik és móricaik nagy számmal valának.

Ősnyelv

Igen sajátságos a nép ősnyelve: anyanyelv nincsen, mert a gyermekeket frank és gall törzsek bevándorolt leányaira, ún. „bonne”-okra bízták, akik a tót és skandináv nyelvek egy sajátságos keverékére szoktatták a zsenyéket – ezt a nyelvet azután a lipótvárosi anyák „französisch” névvel jelölték macakcul, egészen addig, míg a gyermek párizsi tanulmányaira nem ment el, ahol azután kiderült a tévedés. A legutóbbi időben egészen váratlanul egy eddig még ismeretlen nyelvvel, az ungrissel vagy ungarischsal (magor, magyar) gazdagodott az eredeti zsargon: a lipótvárosiak igen sok szót átvettek, saját használatra kissé átalakítva és kottába szedve; így például a magyar „no!” indulatszót meg is zenésítették.

Nagy csapás érte a lipótvárosi nyelvet a mohácsi vész alkalmával, amikor is elvesztették az r betűt, amelyet mind a mai napig nem tudtak megtalálni.

A mai Lipótváros

A mai Lipótváros négy részből áll: Kossuth Lajos utca, Börzepalota, Duna-korzó és Siófok. Kezdődik a Kossuth Lajos utca végén – e ponton föllelékési rendelet tiltja a lipótvárosiaknak átkelni. Délfelé csapatostul láthatják őket az utazó, amint sóvárogva néznek át a Rákóczi út béreceire, és nehéz sóhajjal fordulnak vissza ismét a sarokról.

A bennszülötteket naponta kétszer számlálják össze – e célra külön bekerített hely szolgál, az ún. Duna-korzó, ahová délben és este behajtják az egész lakosságot, és kétoldalt láncsal lezárják, hogy ne szökhessenek ki. Megindító látványt nyújt ilyenkor a szegény, szorongó tömeg, amint céltalanul sodródik fel s alá, kínjában angol és francia szókat adva ki.

A Lipótváros fürdőszobáját Balatonnak hívják: valamikor vízzel kitöltött tó volt ez Magyarország északnyugati részében, ma sajnos csak fürdővendégek állnak benne egymás mellett, bár fenekén állítólag még mindig van víz, melyben a lipótvárosiak télen át megvastagodott kamatlábaikat mossák.

*(Humoreszkek I. Együgyű lexikon – Görbe tükör. Akkord, Budapest, 2001.
[Karinthy Frigyes Összegyűjtött Művei 3.] 182–184. old.)*